

Burgerschapskwaliteitskaart

Datum: juni 2025

1. Visie op burgerschap

Op de Juliana van Stolbergschool streven we ernaar dat alle kinderen zich veilig voelen in de omgang met anderen, zichzelf kunnen zijn en zich gewaardeerd en onderdeel van de groep voelen. We dagen iedere leerling uit, zorgen er samen voor dat kinderen zichzelf kunnen zijn en ondersteunen de leerling om zijn of haar potentieel te benutten.

Deze visie sluit aan bij onze kernwaarden: verantwoordelijkheid, respect, aandacht, inspireren en motiveren.

Binnen ons thematisch onderwijs is burgerschap geen losstaand vakgebied, maar een doorlopend leerproces dat diep verweven is in de inhoud, werkvormen en sociale interactie. Door de basiswaarden van de democratische rechtsstaat te koppelen aan onze kernwaarden, creëren we een krachtige leeromgeving waarin leerlingen niet alleen kennis maken met maatschappelijke waarden, maar ze ook in praktijk leren brengen.

In ons burgerschapsbeleid streven wij ernaar om leerlingen actief, betrokken en verantwoordelijke burgers te laten worden. Daartoe geven wij expliciet vorm aan de basiswaarden van de democratische rechtsstaat: vrijheid, gelijkheid en solidariteit. Deze waarden worden bewust gekoppeld aan onze eigen kernwaarden: verantwoordelijkheid, respect en aandacht.

2. Beschrijving van de populatie

Onze schoolpopulatie bestaat uit leerlingen in de leeftijd van 4 tot 12/13 jaar, afkomstig uit Castricum en de directe omgeving (binnen een straal van circa vijf kilometer). Castricum is een overwegend witte en relatief welvarende gemeente, wat zichtbaar is in de samenstelling van onze school: de meeste leerlingen groeien op in een stabiele thuissituatie met volop ontwikkelkansen.

Deze sociaal veilige en stimulerende leefomgeving biedt onze school bijzondere mogelijkheden binnen het burgerschapsonderwijs. Doordat leerlingen zich gezien en gehoord voelen, durven zij zich uit te spreken, een mening te vormen en vragen te stellen. Er is ruimte voor gesprekken over andere perspectieven, levenswijzen en maatschappelijke thema's. Leerlingen voelen zich vrij om zich in te leven in een ander en om zich hierover open en respectvol te uiten. Dit biedt een sterke basis voor het ontwikkelen van empathie, kritisch denken en maatschappelijke betrokkenheid.

De ouderpopulatie is betrokken en biedt kinderen veel ervaringen buiten de directe woonomgeving, zoals reizen, museumbezoek, sportactiviteiten en culturele uitjes. Deze ervaringen worden actief betrokken bij het onderwijs: leerlingen leren reflecteren op wat zij meemaken, kritisch te kijken naar de wereld om hen heen en hierover in gesprek te gaan. Deze rijke context vormt een waardevolle bron voor betekenisvol burgerschapsonderwijs.

Binnen de school en de wijk heerst een cultuur van zorgzaamheid en betrokkenheid. Thema's als duurzaamheid, klimaatverantwoordelijkheid en sociale inclusie zijn zichtbaar en worden geïntegreerd in het onderwijs. Verschillen – zoals genderdiversiteit, seksuele diversiteit en diverse gezinsvormen – worden besproken en als vanzelfsprekend erkend. Dit draagt bij aan een schoolklimaat waarin alle leerlingen zich veilig voelen om zichzelf te zijn.

Hoewel de culturele en religieuze diversiteit in onze regio beperkt is, benutten wij juist deze context als aanleiding om met leerlingen het gesprek aan te gaan over andere levensbeschouwingen, culturen en sociale werkelijkheden. Op die manier begeleiden wij onze leerlingen in het ontwikkelen van een open blik en een houding van nieuwsgierigheid, respect en verbondenheid met anderen – dichtbij en ver weg.

Wij onderschrijven het belang van actief burgerschap en sociale cohesie, en werken volgens de SLO-doelen voor burgerschap. Deze zijn structureel ingebed in ons thematisch onderwijs en in de sociaal-emotionele ontwikkeling van onze leerlingen. Onze context biedt kansen – en wij grijpen deze actief aan – om leerlingen op te leiden tot bewuste, empathische en betrokken burgers.

3. Burgerschap zit in het dagelijks handelen

Burgerschapsonderwijs is niet alleen iets dat gepland wordt in projecten of lessen; het zit ook verweven in onze dagelijkse praktijk. In hoe we omgaan met elkaar, hoe conflicten worden besproken, hoe samenwerking in de klas vorm krijgt en hoe we praten over nieuws of maatschappelijke kwesties.

Het is vanzelfsprekend dat wij onze leerlingen opvoeden tot burgers die straks een rol zullen vervullen in de samenleving. We realiseren ons dat we hierin vaak al veel doen zonder dat alles expliciet op papier staat. Tegelijkertijd zijn we ons steeds bewuster van onze rol als school in de vorming van toekomstgerichte, betrokken burgers – en werken we eraan om dit nog zichtbaarder, structureler en bewuster te maken.

4. Ambities en specifieke accenten binnen burgerschapsonderwijs

a. Bewustwording van en kennismaking met de multiculturele samenleving

We streven ernaar dat leerlingen op natuurlijke en thematische wijze kennismaken met culturele diversiteit binnen Nederland én de wereld. Dit doen we o.a. door:

- Thematisch onderwijs waarin werelddelen, culturen, religies en gebruiken een vaste plek krijgen;
- Verrijking van ons lesmateriaal en speelhoeken in de onderbouw met representatieve materialen (zoals poppen, puzzels, boeken en spellen);
- Gastsprekers en excursies, zoals moskee- of synagogebezoek;
- Gesprekken in de klas over wereldburgerschap, diversiteit en inclusie.

b. Bewustwording van ongelijkheid en sociale verantwoordelijkheid

Onze leerlingen groeien vaak op in relatief comfortabele omstandigheden. Wij vinden het belangrijk dat zij ook oog ontwikkelen voor mensen die het minder hebben. Daarom willen wij:

- Elk schooljaar een thematisch project doen rond armoede of hulp aan anderen (bijv. een goed doel steunen);
- Gesprekken voeren over wat ongelijkheid betekent, wat armoede is, en hoe je vanuit solidariteit kunt bijdragen;
- Leerlingen betrekken bij concrete acties waarin zij zelf iets kunnen doen voor anderen, dichtbij of ver weg.

c. Wereldburgerschap en internationale samenwerking – partnerschap met Landywood Primary School (Birmingham, VK)

Samen Wereldburgers Bouwen

Op de **Juliana van Stolbergschool** zijn we trots op onze bloeiende internationale samenwerking met **Landywood Primary School**, een basisschool nabij Birmingham, Engeland. Deze inspirerende samenwerking draagt bij aan de persoonlijke en academische ontwikkeling van onze leerlingen en versterkt de kwaliteit van onderwijs op beide scholen.

Onze samenwerking richt zich op twee belangrijke pijlers:

1. Verbreding van het wereldbeeld van leerlingen door:

- Het opbouwen van verbindingen tussen leerlingen via gezamenlijke activiteiten en uitwisselingen
- Het stimuleren van inclusie, diversiteit, tolerantie en democratische participatie
- Het vergroten van kennis over Europees erfgoed en culturele diversiteit
- Het bevorderen van actief burgerschap en betrokkenheid bij de samenleving

2. Verbetering van de onderwijskwaliteit door:

- Professionele ontwikkeling van leerkrachten en medewerkers
- Inzet van innovatieve technologieën en lesmethoden
- Versterking van taalonderwijs en waardering voor meertaligheid
- Uitwisseling van best practices op het gebied van onderwijs en schoolontwikkeling

Als onderdeel van ons wereldburgerschapsonderwijs onderhouden wij een intensieve en structurele samenwerking met Landywood Primary School in Birmingham (VK). Dit partnerschap sluit aan bij onze wens om leerlingen bewust te maken van het feit dat onderwijs en kind-zijn zich niet beperken tot Nederland, maar dat kinderen wereldwijd opgroeien, leren en ontwikkelen.

De samenwerking omvat:

- Thematisch onderwijs op internationale schaal: beide scholen werken op thematische basis aan dezelfde onderwerpen met uitwisseling van werk en ervaringen;
- Engelse buddies voor Nederlandse leerlingen: leerlingen van groep 6 t/m 8 onderhouden digitaal contact met een Engelse buddy, via e-mail, video's, Teams-meetings en post;
- Internationale uitwisselingen: Engelse leerlingen bezoeken Nederland; in april 2025 gaan Nederlandse leerlingen op bezoek in Engeland;
- Leren van elkaar: kinderen presenteren aan elkaar hoe zij aan thema's werken; ze laten hun school, lessen en materialen zien via opgenomen video's en live-contact;
- Verbinding als kernwaarde: dit partnerschap geeft concreet invulling aan onze kernwaarden, zoals respect, aandacht en verantwoordelijkheid.
- Aandacht voor elkaar door een keer per jaar, tegelijkertijd, een project uit te voeren om van elkaars "land" te leren. De onderwerpen zijn de komende drie jaar: sport, cultuur en muziek.

4. Pedagogisch handelen van de JvS-leerkracht

Van de JvS-leerkracht wordt gevraagd dat hij of zij:

- een veilig en vertrouwd klimaat creëert;
- respectvol communiceert;
- de zelfstandigheid van leerlingen stimuleert.

Daarnaast is het belangrijk dat de leerkracht actief bijdraagt aan een positieve groepsdynamiek en de sociaal-emotionele groei van de leerlingen als prioriteit stelt.

In het gedrag van de leerkracht zien wij dit terug in:

- het tonen van een open houding;
- nieuwsgierig zijn;
- het stellen van vragen over maatschappelijke vraagstukken;
- zelf actief kennis vergaren;
- bewust zijn van de eigen opvattingen, reacties en gedrag;
- het geven van feedback aan collega's op hun gedrag.

5. Didactisch handelen van de JvS-leerkracht

Van de JvS-leerkracht wordt daarnaast gevraagd dat hij of zij:

- werkt met duidelijke leerdoelen;
- differentiatie op maat biedt;
- de actieve betrokkenheid van leerlingen organiseert;
- effectieve instructie geeft volgens het Doordacht Passend Lesmodel (DPL);
- gerichte feedback geeft en evaluatie actief inzet;
- zorgt voor afwisseling in werkvormen en materialen.

In het gedrag van de leerkracht zien wij dit terug in:

- het aanbieden van verhalen en materialen uit verschillende culturen;
- zichtbaarheid en betrokkenheid binnen de groep;
- het behandelen van feesten uit diverse religies en levensovertuigingen;
- het verlaten van de school om musea en geloofsgebouwen te bezoeken;
- het creëren van ontmoetingen met mensen uit andere culturen en met andere geloofsovertuigingen.

6. Verwerking van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat in ons onderwijsaanbod

In ons burgerschapsbeleid streven wij ernaar om leerlingen actief, betrokken en verantwoordelijke burgers te laten worden. Daartoe geven wij expliciet vorm aan de basiswaarden van de democratische rechtsstaat: vrijheid, gelijkheid en solidariteit. Deze waarden worden bewust gekoppeld aan onze eigen kernwaarden: verantwoordelijkheid, respect en aandacht.

Hieronder lichten wij toe hoe deze waarden terugkomen in ons onderwijsaanbod, gedifferentieerd naar de onderbouw, middenbouw en bovenbouw.

Onderbouw (groepen 1-2)

Focus op: veiligheid, basisemoties, omgaan met verschillen

- **Vrijheid:** Leerlingen krijgen ruimte om keuzes te maken in hun spel, hun voorkeuren te uiten en zichzelf te zijn. We leren hen dat iedereen anders mag zijn.
- **Gelijkheid:** We behandelen alle kinderen gelijkwaardig, ongeacht afkomst, uiterlijk of gedrag. We benoemen dat iedereen erbij hoort.
- **Solidariteit:** Samen spelen en delen staan centraal. We stimuleren hulpvaardigheid en zorgen voor elkaar.

Koppeling met kernwaarden:

- **Verantwoordelijkheid:** Kinderen leren zelf opruimen, keuzes maken en omgaan met gevolgen.
- **Respect:** We spreken met en niet over elkaar, benoemen gevoelens en luisteren naar elkaar.
- **Aandacht:** We geven individuele aandacht aan het welbevinden van ieder kind, en benoemen positief gedrag.

Middenbouw (groepen 3-5)

Focus op: groepsvorming, regels, rechtvaardigheid

- **Vrijheid:** Leerlingen leren dat vrijheid ook betekent dat je rekening houdt met anderen. Er wordt gewerkt aan het uiten van meningen op een respectvolle manier.
- **Gelijkheid:** We bespreken verschillen en overeenkomsten en benadrukken dat iedereen gelijke kansen verdient.
- **Solidariteit:** Leerlingen oefenen in samenwerken, overleggen en samen tot oplossingen komen bij conflicten.

Koppeling met kernwaarden:

- **Verantwoordelijkheid:** Kinderen krijgen steeds meer eigen taken in de klas. Ze leren dat hun gedrag invloed heeft op de groep.
- **Respect:** Regels worden gezamenlijk besproken. Er is aandacht voor eerlijkheid en het belang van luisteren.
- **Aandacht:** In kringen of gespreksmomenten geven we ruimte aan ieders verhaal, en oefenen we met empathie.

Bovenbouw (groepen 6-8)

Focus op: maatschappelijke betrokkenheid, kritisch denken, meningsvorming

- **Vrijheid:** Leerlingen leren hun mening onderbouwen en in dialoog te gaan met anderen, met respect voor verschillende perspectieven.
- **Gelijkheid:** We behandelen thema's zoals discriminatie, inclusie en gelijke kansen. Leerlingen leren wat het betekent om in een democratische rechtsstaat te leven.
- **Solidariteit:** Er is aandacht voor wereldburgerschap, zorg voor mens en milieu, en betrokkenheid bij maatschappelijke vraagstukken.

Koppeling met kernwaarden:

- **Verantwoordelijkheid:** Leerlingen nemen verantwoordelijkheid in de klas en school, bijvoorbeeld via leerling participatie of projecten.
- **Respect:** Er wordt gewerkt aan een open gesprekscultuur waarin verschillen worden gewaardeerd.
- **Aandacht:** We stimuleren actieve betrokkenheid bij de samenleving, ook buiten de schoolmuren.

Door de basiswaarden van de democratische rechtsstaat bewust en doelgericht te koppelen aan onze kernwaarden, zorgen wij ervoor dat leerlingen niet alleen kennis maken met deze waarden, maar ze ook concreet ervaren en in praktijk brengen. Zo leggen we een stevige basis voor actief en verantwoordelijk burgerschap.

7. Uitwerking van onze doelen en ambities

Bewustwording van en kennismaking met de multiculturele samenleving

JvS-doel 1:

Een leerling van groep 8 op de JvS kan drie feesten en/of vieringen benoemen en aan een ander uitleggen. De leerling kan zich verplaatsen in een persoon uit een andere cultuur of religie.

- **Onderbouw:**

Leerlingen in de onderbouw maken kennis met verschillende culturen, feesten en religies. Ze verkennen diverse feesten en vieringen in de klas, onder andere via verhalen, spel en lesactiviteiten.

- **Middenbouw:**

Leerlingen in de middenbouw kunnen drie feesten benoemen en begrijpen de belangrijkste elementen van deze feesten en vieringen uit andere culturen. Ze hebben minimaal twee keer iemand uit een andere cultuur of religie ontmoet en met die persoon kunnen spreken.

- **Bovenbouw:**

Leerlingen in de bovenbouw kunnen drie feesten en/of vieringen benoemen én aan een ander uitleggen. Ze kunnen zich verplaatsen in een persoon uit een andere cultuur of religie. Daarnaast hebben ze minstens twee verschillende geloofsplekken bezocht en gesprekken gevoerd met mensen uit een andere culturele achtergrond.

JvS-doel 2:

Een leerling in groep 8 op de JvS herkent mensen uit andere culturen, kan dit benoemen, zich in hen verplaatsen en staat open voor communicatie.

- **Onderbouw:**

In de speel- en leermaterialen van de onderbouw is een diversiteit aan personen en relaties zichtbaar, bijvoorbeeld in boeken, puzzels, spellen, filmpjes en lesmateriaal. Zo maken leerlingen op jonge leeftijd kennis met een multiculturele samenleving.

- **Middenbouw:**

Binnen de gebruikte methodes wordt diversiteit aangeboden via illustraties, boeken en lesmateriaal. Tijdens het thematisch werken is er aandacht voor culturen uit verschillende werelddelen. Leerlingen doen kennis op over andere culturen en leren hierover te praten.

- **Bovenbouw:**

Thematisch werken zorgt ervoor dat dit doel op verschillende momenten aan bod komt. Leerlingen vergaren niet alleen kennis, maar leren deze ook te delen en zich in te leven in personen uit andere culturen. Ze denken na over hun houding en taalgebruik bij ontmoetingen met mensen uit een andere cultuur. Oefening vindt eerst plaats binnen de school, waarna dit in de praktijk buiten de schoolomgeving wordt toegepast.

Toekomstige ontwikkeling:

De ambities en doelen rondom bewustwording van ongelijkheid en sociale verantwoordelijkheid worden verder uitgewerkt in schooljaar 2025-2026. Deze zullen worden geformuleerd in SMART-doelen (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden). De implementatie vindt plaats in schooljaar 2026-2027.

8. Monitoren van opbrengsten

JvS-doel:

Leerkrachten kunnen burgerschapsvaardigheden op een efficiënte wijze monitoren en evalueren.

Door middel van observaties en het systematisch vastleggen van data in ons Inzichtelijk-systeem monitoren wij de ontwikkeling van leerlingen op het gebied van burgerschapsvaardigheden. Dit sluit aan bij onze bestaande werkwijze voor rekenen en taal, en zal op dezelfde wijze worden toegepast voor burgerschap.

Deze beleidskaart biedt leerkrachten duidelijke richtlijnen en draagt bij aan hun verantwoordelijkheid én verplichting om actief aan de slag te gaan met de doelen van burgerschap. Leerkrachten verwerken de burgerschapsdoelen in hun themaplannen en dagplanningen, geven hierop gerichte lessen en evalueren de voortgang en opbrengsten structureel.

